

RESTAURÁTORSKÝ PRŮZKUM

NÁSTĚNNÉ MALBY NA ZÁMKU V KÁCOVĚ

Akademie výtvarných umění v Praze
Ateliér restaurování výtvarných děl malířských
a polychromované plastiky
škola prof. MgA. Adama Pokorného Ph.D.

avu

ZÁKLADNÍ ÚDAJE O DÍLE:

Autor:	K. J. Moravini
Datace:	1729
Lokalizace restaurovaného úseku:	Severo-východní strana – pravý roh – přízemní místnost
Technika:	Kombinovaná technika fresco – secco
Rozměry:	345 x 291,5 cm (restaurovaná část studentem Pavlem Gerykem: 172,5 x 145,75 cm)
Majitel:	Soukromý
Provenience:	Česko
Předchozí restaurátorské zásahy:	Ne
Termín restaurování:	2023 - 2026
Laboratorní průzkum:	Ano, Ing. Lenka Zamrazilová a Ing. Tereza Jurczykova, PhD.
Počet stran dokumentace:	
Vedoucí pedagog:	prof. MgA. Adam Pokorný, PhD.
Restauroval:	Pavel Geryk student ateliéru Restaurování výtvarných děl malířských a polychromované plastiky
Pedagogický dohled:	odb. as. MgA. David Hrabálek, doc. Akad. mal. Markéta Pavlíková, Ph.D.

POPIS OBJEKTU:

Raně barokní zámek v Kácově z poloviny 17. stol. se nachází v blízkosti protékající řeky Sázavy na místě bývalé tvrze. Do dnešní barokní podoby byl přestavěn v letech 1726–1733. V současnosti je rekonstruovaný zámek v soukromém vlastnictví. Nejvýznamnější majitelkou byla Anna Marie Toskánská (1672–1741), která zámku vtiskla podobu severoitalského šlechtického sídla. Přestavbou pověřila stavitele Václava Špačka. Zámek je obdélná stavba završená světlíkem, pronikajícím hmotou budovy. Západní a východní stranu uzavírají risality. Všechna patra mají obdobně řešený půdorys – jedná se o trojtakt s ústřední chodbou. Součástí zámeckého komplexu je arkádová chodba, propojující západní část zámku s kostelem Narození Panny Marie. Do jižní části přízemí byly soustředěny hlavní reprezentativní místnosti, v západním risalitu se nachází zámecká kaple, která je společně s takzvaným Modrým salonkem nejhodnotnější částí interiéru. V těchto místnostech se nachází nejkomplexnější odkrytá původní barokní malířská a štukatérská výzdoba. Během 19. a 20. století probíhaly v interiéru průběžné stavební úpravy, přizpůsobující si původní dispozice barokních místností ubytovacím a pracovním účelům. Tyto změny neblaze zredukovaly rozsah intaktního zdiva i s případnou štukovou či malířskou výzdobou. Rovněž byly zazděny a zarovnané původní fabionové stropy. Podle stavebního průzkumu byla výška místností snížena přibližně o půl metru, což dokládají dochované fabionové stropy v místnostech v severním průčelí. Nástěnná výzdoba zámku V interiéru celého zámku probíhá od roku 2018 odkryv původní barevné úpravy z doby zásadní přestavby zámku v polovině 18. století. Množství dosud neodkrytých nástěnných kompozic dokládá sondážní průzkum. Nejstarší dochovaná malířská a dekorativní výzdoba pochází od dvou souběžně působících malířů. Autorem výzdoby zámeckého exteriéru byl v letech 1727–1731 František Cízar, který je autorem i osmi slepých falešných oken s motivy dam a kavalírů a obdobně provedených falešných dveří uvnitř zámku. Zásadním autorem takřka kompletní malířské úpravy interiéru je pražský umělec Karel Josef Moravini, jehož působení na zámku je doloženo v letech 1728–1729. Jeho odkryté nástěnné malby se nacházejí v zámecké kapli a v tzv. Modrém salonku. Tato místnost se nachází ve východním risalitu přízemí zámku a disponuje stropní freskou a celoplošnou malbou na stěnách. Moravini na ní zpodobnil iluzivní architekturu ústící v pohled na otevřené nebe, v jehož středu se nachází dvojice ženských postav s andílky a florálními motivy. Iluzivní římsa v nárožích nese medailony s alegoriemi ročních období. Stěny znázorňují iluzivní architekturu, v jejíchž arkádách jsou namalovány bohatá květinová zátiší a antické mramorové busty. Majitelka Anna Marie Toskánská svěřila Moravinimu provedení nástěnných maleb i na svých dalších zámcích v Hostivících a v Zákupích. V hale hostivického zámku vytvořil malbu s námětem bitvy na Bílé hoře. Smlouva k ní byla uzavřena roku 1734. Typologie postav a vybrané motivy jsou inspirovány malířskou výzdobou kostela Panny Marie Vítězné na Bílé Hoře od Václava Vavřince Reinera, Jana Adama Schöpfa a Kosmy Damiána Asama. Existuje předpoklad, že Moravini působil v okruhu těchto malířů.

LOKALIZACE DÍLA:

Nástěnná malba se nachází v postranní místnosti, situované v přízemí jižního traktu barokní části zámecké budovy. Jižní stěna místnosti je segmentována třemi okny. Kolem vnějšího okraje okenních špalet probíhá červené rámování, vnitřní část špalet byla zdobena ornamentálními motivy. Místnost byla opatřena celoplošnými nástěnnými výjevy se spodním pásovým dekorem. Malby byly provedeny roku 1729 malířem Karlem Josefem Moravinim s pomocníky. Barokní výmalba byla v průběhu dalších etap překryta souvrstvím druhotných přemalůb a uniformních nátěrů. Východní i západní stěna mají ve střední části vstupy do vedlejších místností. Jsou zachovány v originální dispozici, dokladem je lemování iluzivní architekturou u dveří na východní straně, související s původní malířskou výzdobou. Vstup do místnosti z chodby se nachází na severní straně. Historicky byly modifikovány dispozice interiéru i hlavního vstupu z chodby, který byl při pozdější přestavbě zámku posunut směrem do severozápadního rohu místnosti.

POPIS DÍLA:

Severní strana – pravý výjev

Výjev pravděpodobně zobrazuje starozákonní scénu s koupající se Batšebou. Střed kompozice je soustředěn na skupinu tří ženských postav, z nichž ústřední figuru představuje mladá žena s dlouhými světlými vlasy. Ta si pravou rukou vyhrnuje rukáv a levou rukou odhaluje nataženou nohu, vystupující z dlouhé suknice. Za Batšebou stojí ženská postava, která jí hřebenem češe dlouhé vlasy. Je oblečená v červených šatech s bílými rukávy. U natažené nohy Batšeby je skloněná druhá ženská postava s červenou sukní, která drží látku a umývá nataženou nohu. Nejspíš se jedná o postavy dvou služebnic. Postavy jsou umístěny v prostředí zámecké zahrady, jak dosvědčuje v pozadí náznak architektury zámku s vchodovými mřížemi, fontánou uprostřed zahrad a živým okrasným plotem. Po obou stranách výjevu se nachází části architektury v podobě složitě profilovaných podstavců. V levé části vidíme fontánu v podobě ryby s otevřenou tlamou, z níž tryská voda vzhůru a následně dopadá zpět na vodní hladinu. V pravé části se nachází podstavec s kamennou vázou s fragmentem listů nahoře. Na okraji soklu se nachází páv hledící směrem k postavám. Ve spodní části je náznak terénu s kvetoucími rostlinami a travním porostem obklopujícím vodní výjev. V horní části výjevu je namalována světle modrá obloha s plujícími narůžovělými mraky. Celý výjev je usazený do iluzivního ozdobného rámu tvořeného červenými a žlutými pruhy. Ve spodní části se zachoval pás ornamentálního dekoru s tmavě růžovým pozadím, okrovými rozvilinami a ústředním motivem tvaru kosočtverce doplněným zelenou barvou.

METODIKA PRŮZKUMU A POUŽITÉ PRŮZKUMOVÉ METODY:

- a) VIS – viditelné světlo**
- b) VISR – viditelné světlo v bočním razantním osvětlení**
- c) UVL – ultrafialová luminiscence**

ZJIŠTĚNÍ PRŮZKUMU:

a) VIS – viditelné světlo

Průzkum ve viditelném světle umožnil zhodnotit celkový stav nástěnné malby, rozsah dochování originálních vrstev a charakter povrchových degradací. Byly identifikovány druhotné zásahy v podobě pásových stratigrafických sond, rozsáhlých tmelů a oprav souvisejících s vedením elektroinstalace a stavebními úpravami interiéru. Ve viditelném světle bylo možné pozorovat mechanická poškození omítky, trhliny, delaminace, deformace a vydutí intonaka, ztráty omítkových i barevných vrstev, lokální sprašování povrchu a silné znečištění sazemi a prachovými depozity. Dále byly patrné cihlové zazdívky, betonové plomby, stopy po druhotných prostupech stěnou a pozůstatky po elektroinstalaci. Viditelné světlo rovněž umožnilo sledovat barevnost, rozsah dochované malby, rozmístění dekorativních prvků a celkovou kompozici výjevu, včetně odlišení jednotlivých omítkových vrstev během postupného odkryvu. Získané informace sloužily jako základ pro vyhodnocení stavu díla, plánování restaurátorského zásahu a dokumentaci průběhu odkryvu.

b) VISR – viditelné světlo v bočním razantním osvětlení

Průzkum v razantním bočním nasvícení umožnil plasticky vyhodnotit stav povrchu nástěnné malby a omítkových vrstev. Byly zřetelně patrné nerovnosti povrchu, vydutí a deformace intonaka, vystoupilé okraje trhlín a míst delaminace mezi jednotlivými vrstvami omítky. Ve spodní části dekoru byla omítka velmi hrubá, oproti malbě výjevu s Batšebou. Boční světlo zvýraznilo rozsah mechanických poškození, reliéf druhotných tmelů a hranice stratigrafických sond provedenými předchozími restaurátory. Dobře se projeví také místa s drolivým a sytkým povrchem, propadliny po ztrátách omítky,

nerovnoměrné napojení druhotných oprav a lokální schody vzniklé oddělením omítkových vrstev od podkladu. Boční nasvícení dále umožnilo lépe identifikovat strukturu povrchu malby, charakter štukových a omítkových vrstev, rozsah degradace v okolí elektroinstalačních zásahů a prostorové deformace kriticky uvolněných částí fresky. Tyto poznatky byly zásadní pro určení míst vyžadujících konsolidaci, podtmelení a stabilizaci omítkového souvrství.

c) UVL – ultrafialová luminiscence

Ukázalo se znečištění po povrchu malby, včetně s místy plodů bobulí v rostlině u služebné, která prokazovala luminiscenci. Z tohoto místa byl následně odebrán vzorek (viz analýza vzorku). V Místě hrudi a ruky Batšeby byly nalezeny místa s nespecifikovaným adhezivem, který měl mírnou luminiscenci a při viditelném světle bylo míst mírně ztmavlé. Před odkryvem průzkum ukázal rozdělení stěny s použitím zinkového nátěru v levé části a rozdělení pokoje příčkou, včetně druhotných tmelů.

NÁVRH RESTAURÁTORSKÉHO ZÁSAHU

1. Vstupní a průběžná fotodokumentace
2. Provedení stratigrafické sondáže – určení složení a stavu druhotných barevných vrstev
3. Celoplošné odstranění druhotných vápenných a hlinkových nátěrů
4. Odkryv tenkého, spodního nátěru na originální malbě
5. Průběžná konsolidace podkladu, narušeného ztrátou pojiva, a zajištění statických trhlin
6. Lokální konsolidace barevné vrstvy
7. Odstranění druhotných tmelů a nepůvodních prvků – lokální zajištění ochrannými přelepy
8. Hloubková konsolidace
9. Snímání nečistot a vápenných zákalů
10. Tmelení statických defektů – konsolidace, vyplnění tmelem a zajištění dutin injektážní maltovinou
11. Retuš

POSTUP RESTAUROVÁNÍ:

Severo-východní strana – pravý roh

Před zahájením restaurátorských prací byla provedena vstupní a průběžná fotodokumentace celkového stavu nástěnné malby před odkryvem. Fotodokumentace zahrnovala snímky ve viditelném světle, boční razantní nasvícení a v ultrafialové luminiscenci. V těchto snímcích byly patrné pásové stratigrafické sondy provedené předchozími restaurátory. V ultrafialové luminiscenci byla zřetelně identifikována omítková vrstva s obsahem zinkové běloby, vykazující nazelenalou fluorescenci, a dále přesahy filcovaných tmelů. Část zinkového nátěru odpovídá rozdělení místnosti druhotnými příčkami. Na základě provedených stratigrafických sond bylo možné lépe porozumět technologii a stratigrafii restaurovaného díla. Průzkum poskytl informace o jednotlivých omítkových vrstvách, které byly zkoumány v centrální a horní části stěny. Celkem bylo identifikováno devět omítkových vrstev. Nejnižší z nich tvořila tenká šedá vrstva s bílými šablonovitými dekory.

Uvolněné části originální omítky byly zajištěny přelepy z japonského papíru s 3–5% roztokem Tylosy MH 300 v destilované vodě. V kriticky uvolněných místech byly použity přelepy s cyklododekanem rozpuštěným v isooktanu v poměru 4:1, případně 5% Aquazolem 200, který byl nejprve nanesen na japonský papír a následně v místě aplikace aktivován ethanolem pomocí rozprašovače.

Nepůvodní vápenná omítková vrstva byla postupně odstraněna restaurátorským kladívkem a skalpelem až na poslední tenkou šedou vrstvu s dekory, pod níž se nacházela fresková vrstva s barokní malbou. Celoplošný odkryv těchto vápenných vrstev odhalil řadu druhotných tmelů. Nejrozsáhlejší pásový tmel se nacházel v horní části výjevu (v místech oblohy). Po jeho postupném odstranění

byla odkryta cihlová vyzdívka, pravděpodobně vzniklá v souvislosti s dodatečným proražením otvoru do komínu, patrně pro topení. V pravé části této vyzdívky se nacházela tvrdá betonová plomba, která byla odstraněna ve dvou větších blocích. Tmel stejného charakteru byl i ve spodní levé části u rozvodu s elektřinou. Při odkryvu byla cihlová vyzdívka výrazně znečištěna sazemi z komínového provozu, což odpovídalo znečištění povrchu celé malby. Tento fakt byl potvrzen i odebráním vzorků. Následovalo odstranění dalších tmelů v oblasti pásů s elektroinstalací. Při tomto zásahu bylo nutné okraje malby a šedé vrstvy zajistit přelepy z japonského papíru s 5% Tylosou. Vápenné pásové tmele byly částečně odstraněny až na kovové rozvody elektroinstalace vsazené do betonové vyzdívky a upevněné hřebíky kotvicími kabeláž do zdiva. Přelepené okraje v okolí elektroinstalace byly očištěny od prachu a nečistot. Následně bylo drolivé intonaco okrajů opakovaně konsolidováno 1% roztokem organokřemičitanu Sebosil S v ethanolu, aplikovaným injekčními jehlami, vždy s technologickým odstupem sedmi dnů. Stejným způsobem byla ošetřena i další místa s drolivým intonakem.

Pro hloubkovou konsolidaci byl použit Porosil ZTS v koncentracích 1:8 a 1:10 v destilované vodě, zejména v místech vertikálního pásu po protažení kabelu v rohu stěny a v horním pásu napojení omítky na strop, kde byla omítka kriticky syková a vyžadovala opakovanou konsolidaci. Stejný opakovaný nátěr byl proveden i ve spodní části dekoru, po odkrytí druhotného horizontálního tmelu, kvůli přílišné sykovosti omítky. Roztok byl nanášen štětcem ve čtyřech opakováních (1:8). Po odstranění druhotných tmelů ve spodním pásu dekoru byla místa konsolidována třemi až čtyřmi aplikacemi Porosilu ZTS v koncentraci 1:8.

Zvlášť ohrožená místa, konkrétně trojúhelníkový fragment mezi dvěma spoji elektroinstalace a oblast nad centrálním tmelem uprostřed fresky, byla zajištěna několika přelepy z japonského papíru s tylosou MH 300 v 5%. Stabilizace byla nezbytná vzhledem k extrémně drolivému intonaku a riziku ztráty barevné vrstvy. Místa byla fixována podpurnými konstrukcemi z dřevěných tyčů, kotvených kovovými očky do místpeků a vyklínovaných tak, aby byl dosažen rovnoměrný tlak na povrch omítky a co nejlepší přilnutí k omítce, pro zatížení daného místa. Tímto způsobem bylo možné vrátit některé vypouklé partie zpět do původní roviny.

Drolivá místa byla vyčištěna a opakovaně konsolidována 1% Sebosilem S. Po technologické pauze byly okraje podtmeleny hrubším vápenným tmelem v poměru 1:3 (vápno : písek) a dutiny byly postupně vyplněny maltovinou Ledan.

Velmi kritická místa ve střední části výjevu, zejména oblast obličejů a ruky skloněné služebné a trojúhelníkový pás s nataženou rukou Batšeby, byla zajištěna přelepy japonského papíru a 5% tylosou a byla opatrně podříznuta, ve spodní vrstvě intonaka, kovovým pilovým plátem a pomocí dřevěné konstrukce navracena do původní polohy. Obě oblasti byly výrazně přesahující rovinu fresky do porstoru, což by při závěrečném tmelení vytvářelo nežádoucí schod. Tato místa byla podtmelena tmelem (1:3) a postupně vyplněna Ledanem TA2, čímž bylo dosaženo potřebné lokální pevnosti a soudržnosti.

Většina peků a okrajů omítky s malbou vykazovala delaminaci, a to buď mezi intonakem a jádrovou omítkou, nebo mezi vrstvou s malbou a spodním intonakem. Z tohoto důvodu bylo nezbytné lokální podtmelení. Před injekcí Ledanu byla místa navlhčena směsí destilované vody a ethanolu v poměru 1:1, pro lepší průnik maltoviny. Ta byla do dutin vpravována postupně injekčními jehlami. Použity byly následující typy: Ledan TB1 (D1) pro upevnění vrstvy s malbou k intonaku při trhlinách do 5 mm, Ledan TA1 nebo TA2 pro trhliny do 10 mm ve zdivu. Dále byly použity materiály PLM-A pro podezdění ve svrchních vrstvách intonaka a PLM-I pro tenké svrchní vrstvy omítky s malbou.

Barevná vrstva byla na povrchu místy drolivá, a proto byla konsolidována opakovanými nátěry 1% Sebosilu S přes japonský papír. V místech výrazného povrchového spráskání bylo po provedených zkouškách přistoupeno k použití Calosilu E25 v koncentracích 1:9 a 1:4 v ethanolu, aplikovaného přes japonský papír se svrchním zábalením z arbocepu navlhčeného destilovanou vodou. Na základě testů byla zvolena koncentrace 1:4. Calosil E25 byl použit především v oblasti spodního růžového dekoru, v pásu země s travinou a kmenem stromu a v části okraje s pavími pery.

Při čištění povrchu fresky byly provedeny zkoušky suchého čištění pomocí polyuretanových (PU) houbiček a mokré zkoušky s použitím PU a nano houbiček s destilovanou vodou.

Dočišťování malby bylo prováděno pomocí roztoků uhličitanu amonného v koncentraci 5 %, případně nasyceného roztoku, a dále hydrogenuhlíčitanu amonného ve stejné koncentraci. Roztoky byly aplikovány v arbocelu po dobu 30–45 minut přes dvě vrstvy japonského papíru, případně jako volný roztok nanášený štětcem a po odstranění zamyty destilovanou vodou se zmýdelněním nečistot. V některých částech došlo k vyplavení hnědých skvrn, zejména v oblastech zemitých pigmentů v pravé části výjevu u pavích. Pro jejich odstranění byl použit zábal z kombinace arbocelu a sepiolitu, aplikovaný přes japonský papír až do úplného vyschnutí.

Během upevňovacích prací pokračovalo snímání tenké šedé vrstvy s bílými dekory pomocí ultrazvukového přístroje UDS-L LED. Po stabilizaci drolivých vrstev následovalo podtmelení hlubších ztrát omítky hrubším vápenným tmelem v poměru 1:3 (vápno : písek). Po jeho vyschnutí byl aplikován vrchní jemnější tmel se stejným poměrem pojiva a plniva, zarovnaný do roviny malby filcováním. Na zavadlý tmel byla nanесena tenká vrstva tzv. "Pačoku", složeného z vápna a mramorové moučky v poměru 1:1.

Na svrchní pačokovou vrstvu byla provedena retuš formou zatonování chladnějším odstínem, dále postřikem barvy přes šablony a čárkovanou retuší, částečně vycházející z italského přístupu *tratteggio*. Retuš je záměrně rozeznatelná z bezprostřední blízkosti svou strukturou, avšak z běžné pozorovací vzdálenosti působí sjednocujícím dojmem. Byly použity kvašové barvy a akvarely Daniel Smith.

POUŽITÉ MATERIÁLY:

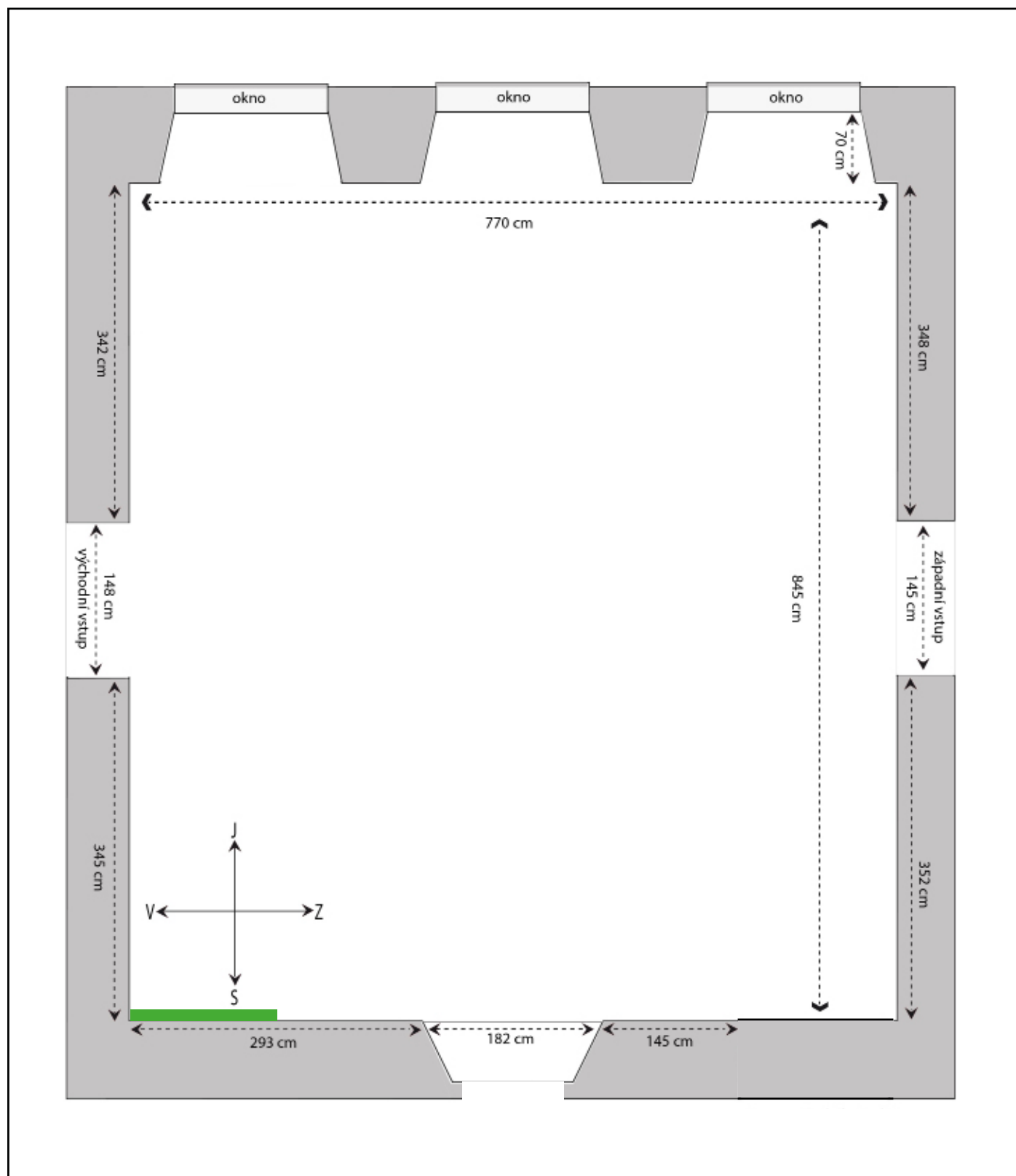
japonský papír; Tylosa MH 300 3–5 % v destilované vodě; Tylosa MH 300 5 % v destilované vodě; Tylosa MH 300 5 % v destilované vodě s ethanolem 1:1; cyklododekan : isooktan 4:1; 5% Aquazol 200; ethanol; 1% Sebosil S v ethanolu; Sebosil S 0,5–1 % v ethanolu; Porosil ZTS 1:8 v destilované vodě; Porosil ZTS 1:10 v destilované vodě; hrubý vápenný tmel (vápno : písek = 1:3); Ledan; Ledan TB1 (D1); Ledan TA1; Ledan TA2; PLM-A; PLM-I; destilovaná voda : ethanol 1:1; Calosil E25 v ethanolu 1:9; Calosil E25 v ethanolu 1:4; arbocel navlhčený destilovanou vodou; PU (polyuretanové) houbičky; melaminové nanohoubičky; nano houbičky; destilovaná voda; 5% roztok uhličitanu amonného; nasycený roztok uhličitanu amonného; 5% roztok hydrogenuhlíčitanu amonného; arbocel; sepiolit; 5% Primal WS 24 v destilované vodě; Disperze K9 1–5 % v destilované vodě; Lascaux Medium pro konsolidaci; Remmers KSE 100; Remmers KSE 300; maltová směs vápno : přesátý písek 1:3; hrubší tmel písek : vápno 3:1; jemnější tmel písek : vápno 2,5:1; pačok (vápno : mramorová moučka 1:1); akvarelové barvy Schmincke Horadam; kvašové barvy Schmincke Horadam; Aquazol 200 5 % v ethanolu; cyklododekanový přelep 4:1 (cyklododekan : isooktan).

DOPORUČENÉ PODMÍNKY PRO UCHOVÁNÍ DÍLA:

Doporučujeme stabilní klimatické podmínky k uchování díla dle Českých technických norem: ČSN EN 15757 (961504), požadavky na teplotu a relativní vlhkost prostředí s cílem zamezit mechanickému poškození organických hygroskopických materiálů, k němuž dochází v důsledku klimatu

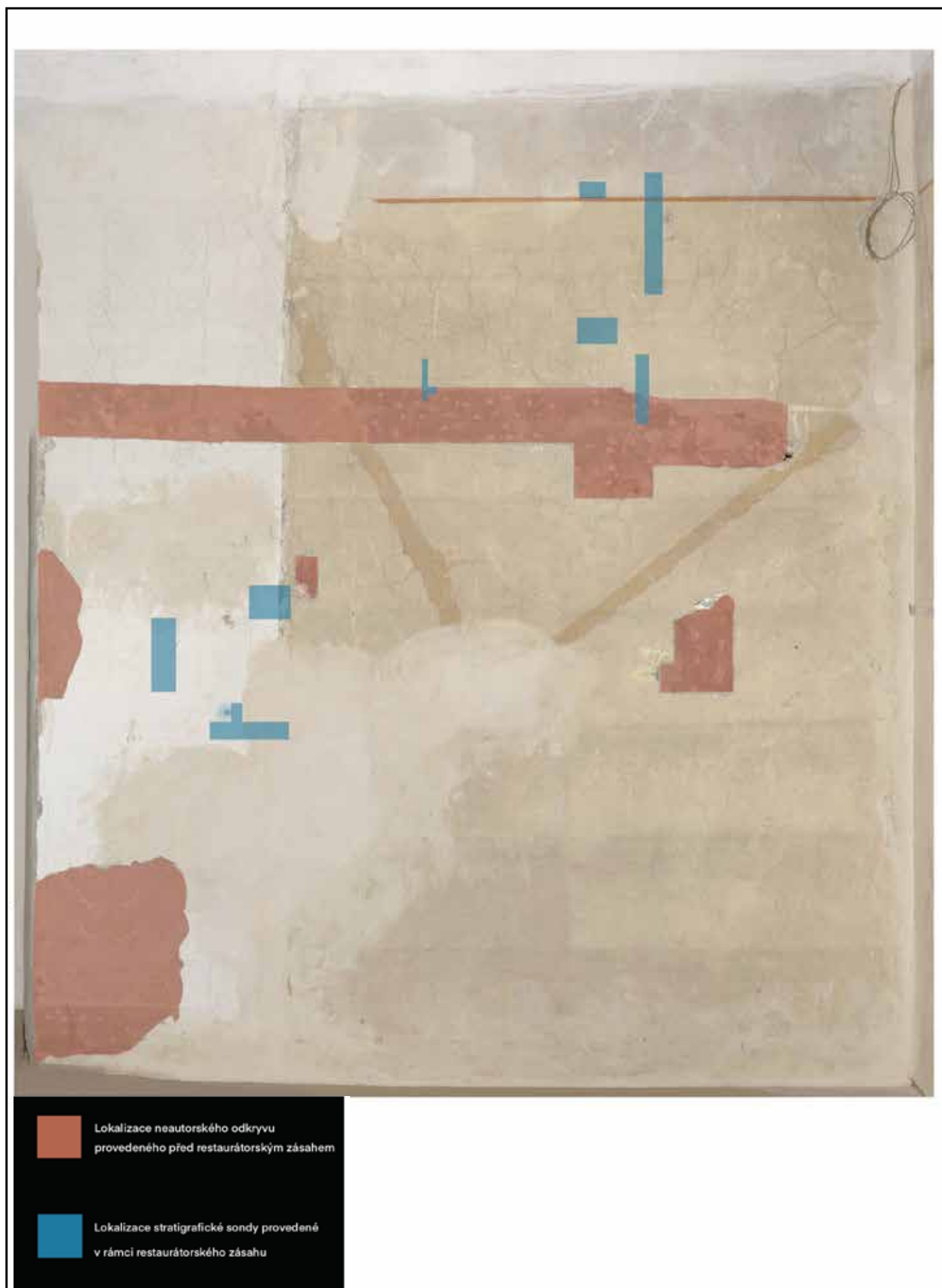
ZPŮSOB VYTVOŘENÍ DOKUMENTACE:

Restaurátorská dokumentace byla vyhotovená v programu Adobe InDesign

Lokalizace restaurovaného úseku: jižní část východní stěny /přízemní místnost v jihozápadní části hlavní

Konsolidace jádrové omítky
po odstranění tmelů
Porosilem ZTS v destilované vodě
v poměru 1:8 – 1:10

Konsolidace Ledanem TB1

Konsolidace barevné vrstvy Calosilem E25

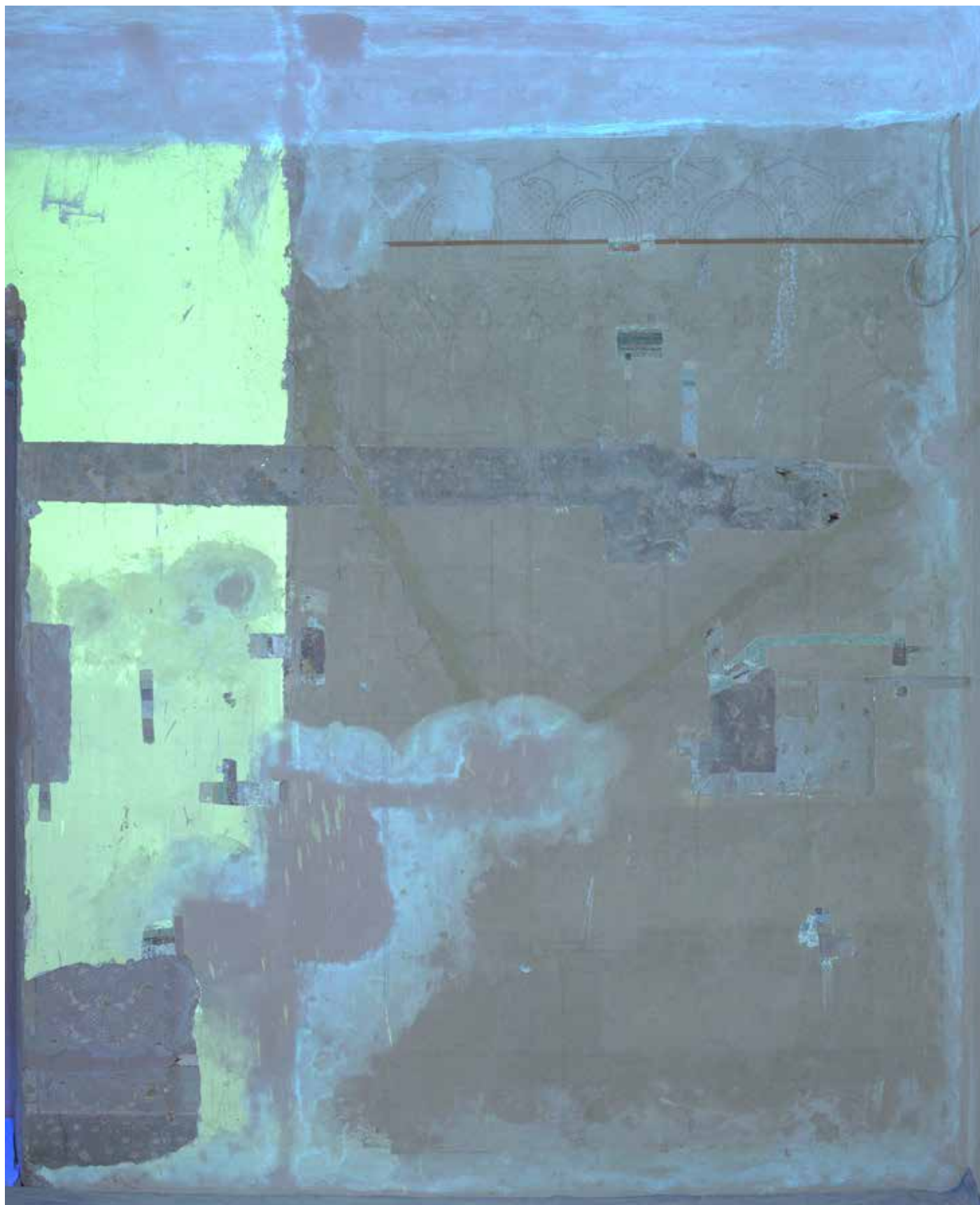
zákres odebraného vzorku

celek ve VIS
před odkryvem a restaurováním

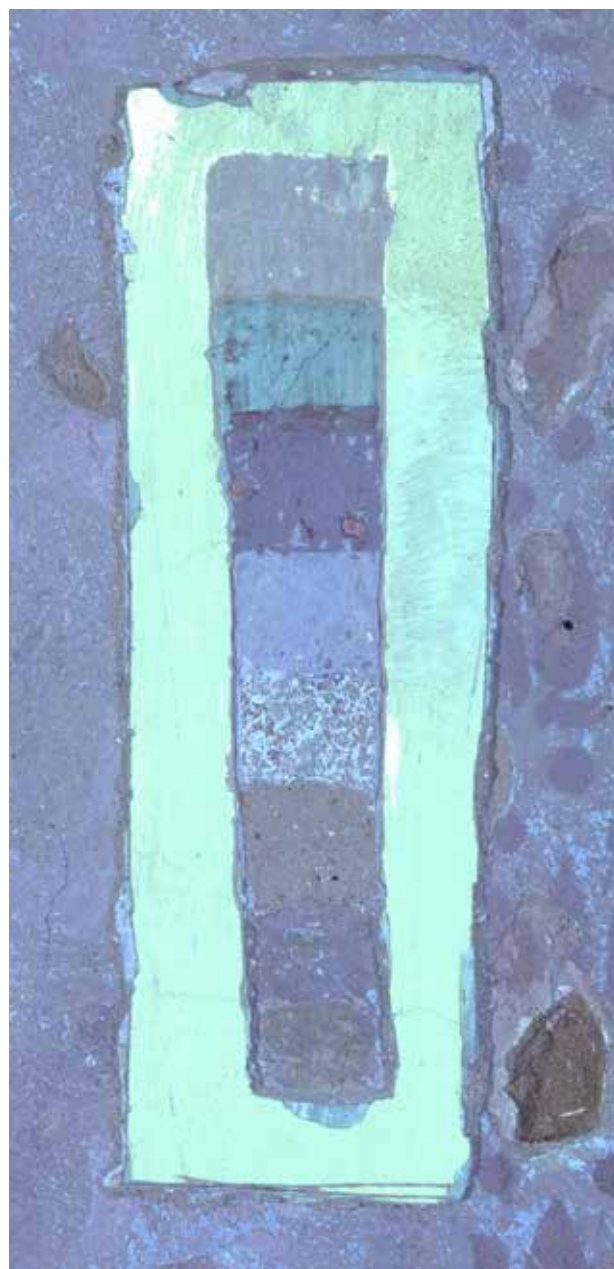
celek ve VISR
před odkryvem a restaurováním

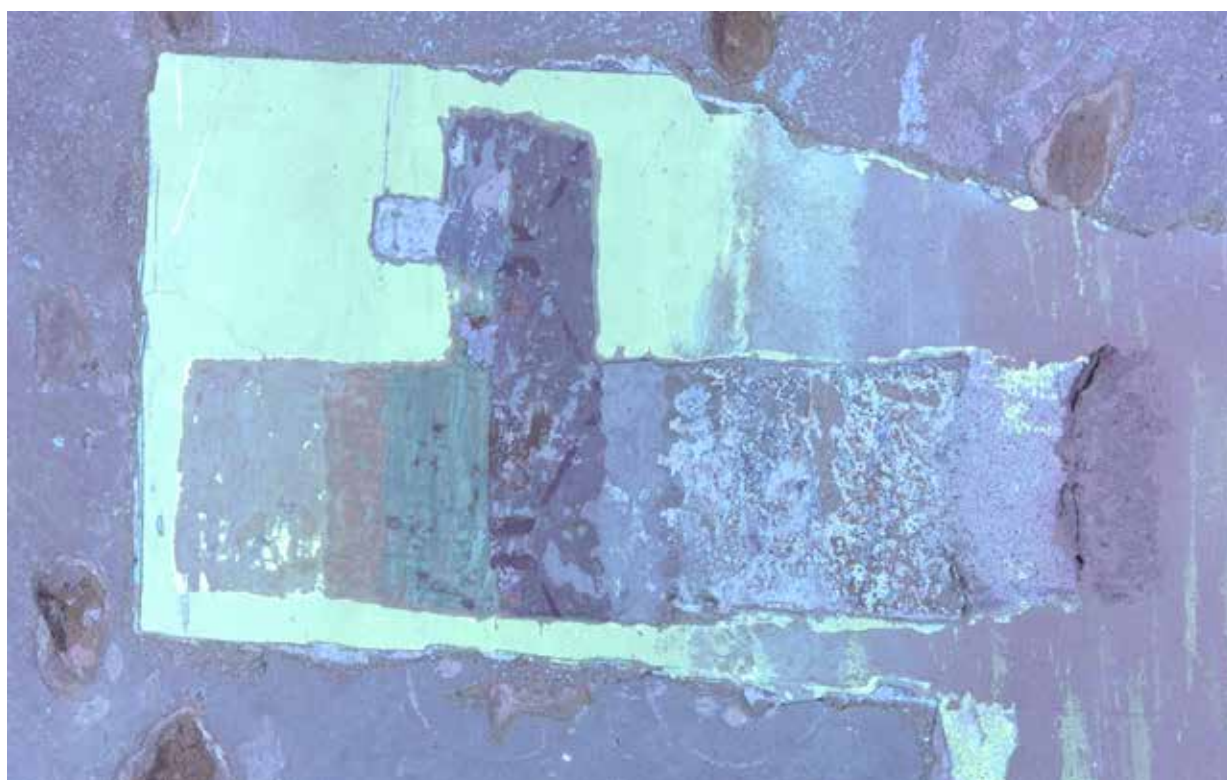
celek v UVL
před odkryvem a restaurováním

celek ve VIS
po částečném odkryvu vrchních omítek, provedené sondy

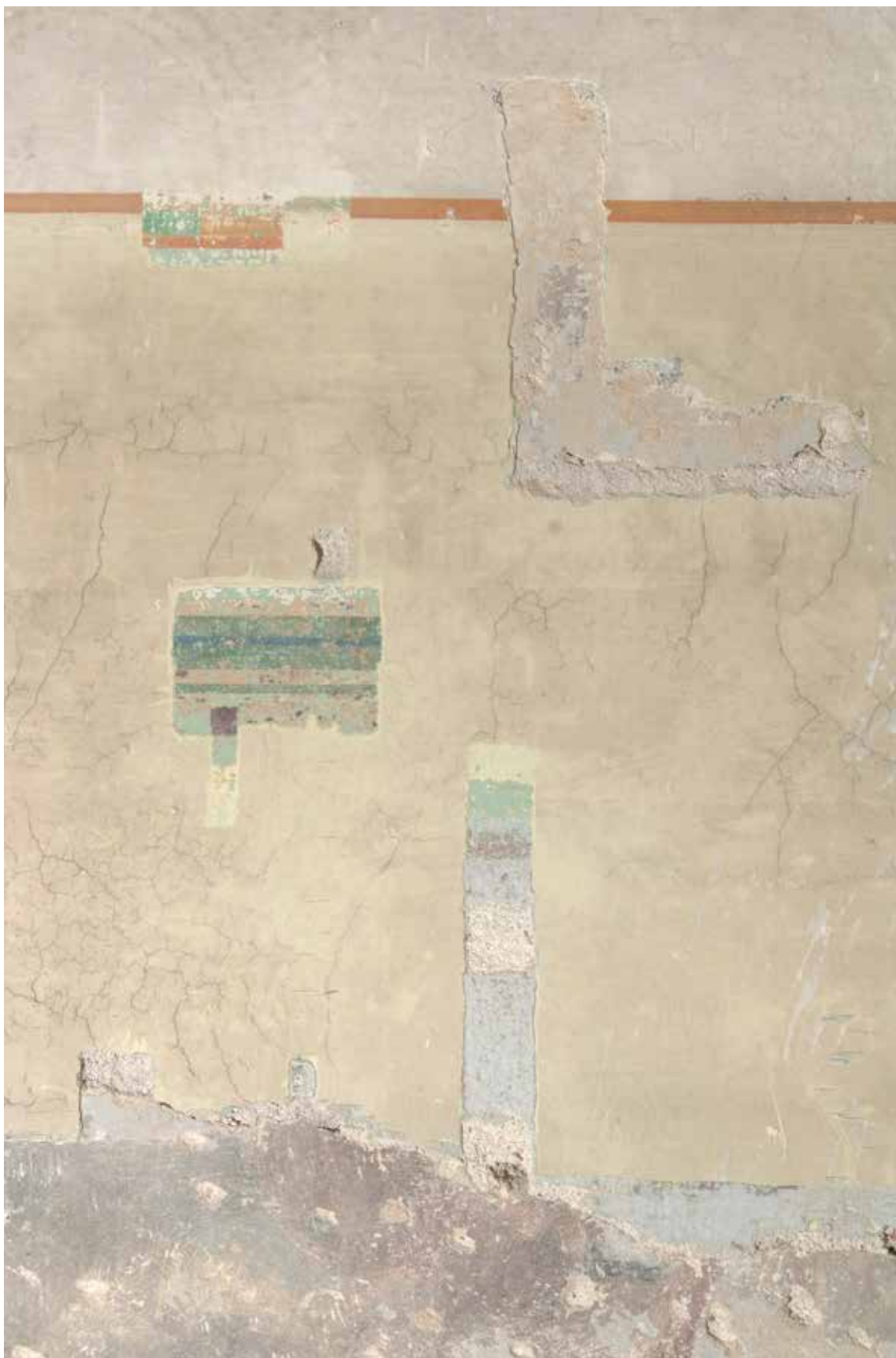
detail ve VIS a UVL
sondáž omítkových vrstev

detail ve VIS a UVL
sondáž omítkových vrstev

detail ve VIS a UVL
sondáž omítkových vrstev

detail ve VIS
sondáž omítkových vrstev
vrchní část

detail ve VIS
odkrývání omítky a tmely s elektřinou
pravá část

detail ve VIS
odkrývání omítky a tmely s elektřinou
pravá část

detail ve VIS
uvolněná omítka s vydroleným intonakem
pravá část

celek ve VIS
po částečném odkryvu vrchních omítek a vyjmutí některých tmelů

celek ve VISR
po částečném odkryvu vrchních omítek a vyjmutí některých tmelů

celek ve VIS
po částečném odkryvu vrchních omítek a vyjmutí některých tmelů

detail ve VIS
postupné odstraňování tmelů

detail ve VIS
postupné odstraňování tmelů

detail ve VIS
postupné odstraňování tmelů

detail ve VIS
postupné odstraňování tmelů
vrchní konec původní malby a chybějící pás s nepůvodním tmelem

detail ve VIS
odstraňování šedého nátěru
horní část

detail ve VIS
odstraňování šedého nátěru, přeplepy uvolněných částí
horní část

detail ve VIS a VISR
odkryv elektřiny

detail ve VIS
odkryv elektřiny

detail ve VIS a VISR

detail ve VIS a VISR

detail ve VIS
proces konsolidace Sebosilem S

detail ve VIS
proces konsolidace Sebosilem S

detail ve VIS a VISR
proces vyplnění dutin ledanem
spodní část - dekor

detail ve VIS
po odkrytí od šedého nátěru a po navlhčení

detail ve VIS
po očištění navlhko

detail ve VIS
před a po odstranění betonového tmelu

detail ve VIS
po odstranění tmelu

detail ve VIS
přelepení okrajů kriticky uvolněné kapsy

detail ve VIS
proces podtmelení uvolněné omítky

detail ve VIS
proces podtmelení uvolněné omítky

detail ve VIS
proces podtmelení uvolněné omítky

detail ve VIS
proces podtmelení uvolněné omítky

detail ve VIS
přelepení okrajů a podtmelování

detail ve VIS
vyndání elektřiny

detail ve VIS
podtmelení okraje malby

detail ve VIS
podtmelení okraje malby a zbytek betonového tmelu

detail ve VIS
postupné odstranění betonového tmelu

detail ve VIS
před a po odstranění

celek ve VIS
po odstranění tmelů a z velké části odkryté šedého nátěru, průběh konsolidace, odstraněná starých elektých rozvodů

detail ve VIS
upevňování

detail ve VIS
upevňování

detail ve VIS
přelepení okrajů japanem a ledanováním

detail ve VIS
podtmelení uvolněné části po elektřině

detail ve VIS
podtmelení a zajištění částí

detail ve VIS
doodstranění šedého nátěru
spodní část - pařez

detail ve VIS
upevňování ledanem
levá spodní dekor; pravá spodní část pařezu

detail ve VIS
ledanování injektáží peků
spodní část; dekor

detail ve VIS
odkryv
horní část - nebe

detail ve VIS
odkryv
horní část - nebe

detail ve VIS
odkryv
horní část - nebe

detail ve VIS
vyzdění otvoru do komínu drobnými cihlami a maltou
horní část - chybějící pás

detail ve VIS
vyzdění otvoru do komínu drobnými cihlami a maltou
horní část - chybějící pás

detail ve VIS

odkrytý pás, začištěné cihly kovovým kartáčem, vyspárovaná místa cihel, podtmelené okraje fresky a konsolidovaná sypká omítka

horní část - chybějící pás

detail ve VIS a VISR
podtmelení okrajů
horní část - nebe

detail ve VIS
podtmelení, ledan, dočištění šedé vrstvy
horní část - chybějící pás

detail ve VIS
podtmelení, ledan, dočištění šedé vrstvy
horní část - chybějící pás

detail ve VIS

vpravení hadičkou ledanu do dutin a upevnění peků ledanem
horní část nebe - okraj nahoře

detail ve VIS
snímání šedého nátěru ultrazvukovým skalpelem
levá spodní dekor; pravá spodní část pařezu

detail ve VIS
snímání šedého nátěru ultrazvukovým skalpelem
levá spodní dekor; pravá spodní část pařezu

detail ve VIS
zbytek šedé vrstvy
spodní část s pařezem

detail ve VIS

zbytek šedé vrstvy a upevnění části fresky ledanem a podtmelením
pravý horní část - váza s pávem

detail ve VIS
zbytek šedé vrstvy a vyledanování s podtmelením okrajů
pravý horní část - váza s pávem

detail ve VIS

zbytek šedé vrstvy a vyledanování s podtmelením okrajů

pravý horní část - váza s pávem - hlava páva

celek ve VIS
po odstranění tmelů a z velké části odkryté šedého nátěru, průběh konsolidace

celek ve VIS
po odstranění tmelů a z velké části odkryté šedého nátěru, průběh konsolidace

celek ve VIS

podtmelení, ledanování, konsolidace a čištění barevné malby

detail ve VIS

konsolidace, plnění maltovinou, dosnímávání šedého nátěru, první podtmelení a vyzdění části elektřiny

detail ve VIS
vyplnění dutin ledanem a čištění nasucho
obličej dívky

detail ve VIS
čištění malby navlhko a nasucho
šat dívky

detail ve VIS
odstranění spodního tmelu u dekoru a podtmelení s kon-
solidací
dekor

celek ve VIS

odstranění všech tmelů, podtmelení, ledanování, konsolidace a čištění barevné malby

detail ve VIS

silně přelepená kritická místa, která se musela zpět navrátit do své původní polohy
střední partie s elektřinou- ruka dívky

detail ve VIS

silně přelepená kritická místa, která se musela zpět navrátit do své původní polohy
střední partie s elektřinou- ruka dívky

detail ve VIS
zkoušky čištění navlhko po konsolidaci malby
drapérie u natažené nohy, šat dívky

detail ve VIS
zkoušky čištění navlhko po konsolidaci malby
rostlina pod nohou dívky ve vodě, ruka služebné za dívkou

detail ve VIS
zkoušky čištění navlhko po konsolidaci malby
ruka dívky, okrasný keř za dívkou

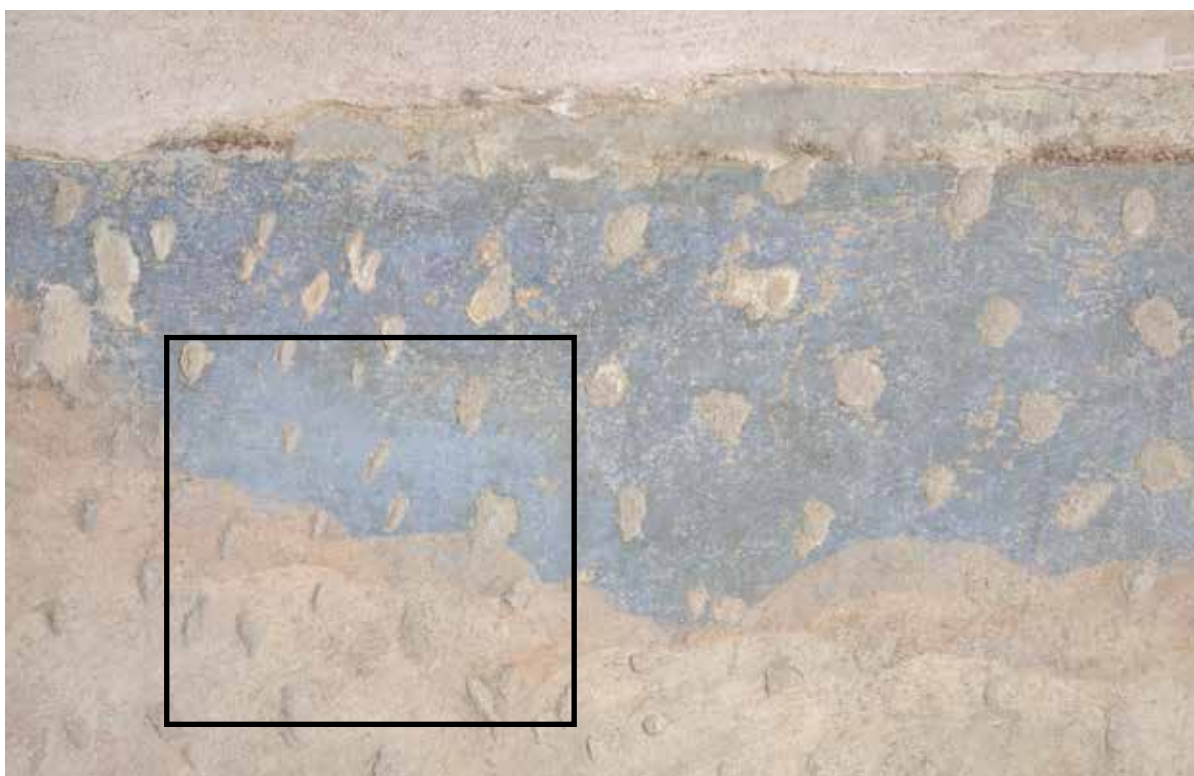

detail ve VIS

proces čištění nasucho a navlhko s průběžným upevňováním uvolněných částí
nebe

celek ve VIS
vytmelení a čištění s konsolidací

detail ve VIS
postupné čištění
nebe

detail ve VIS
postupné čištění
nebe

detail ve VIS
postupné čištění zábalem s uhličitanem amonným
nebe

detail ve VIS
postupné čištění
nebe

detail ve VIS
zamývný a zmýdelnění nečistot po aplikaci zábalu
nebe

detail ve VIS

po konsolidaci s přelepeným okrajem malby a podtmelením - přichystané k provrtání a protažení elektrického kabelu pod originální vrstvou malby roh po pravé straně

detail ve VIS

po konsolidaci s přelepeným okrajem malby a podtmelením - přichystané k provrtání a protažení elektrického kabelu pod originální vrstvou malby roh po pravé straně

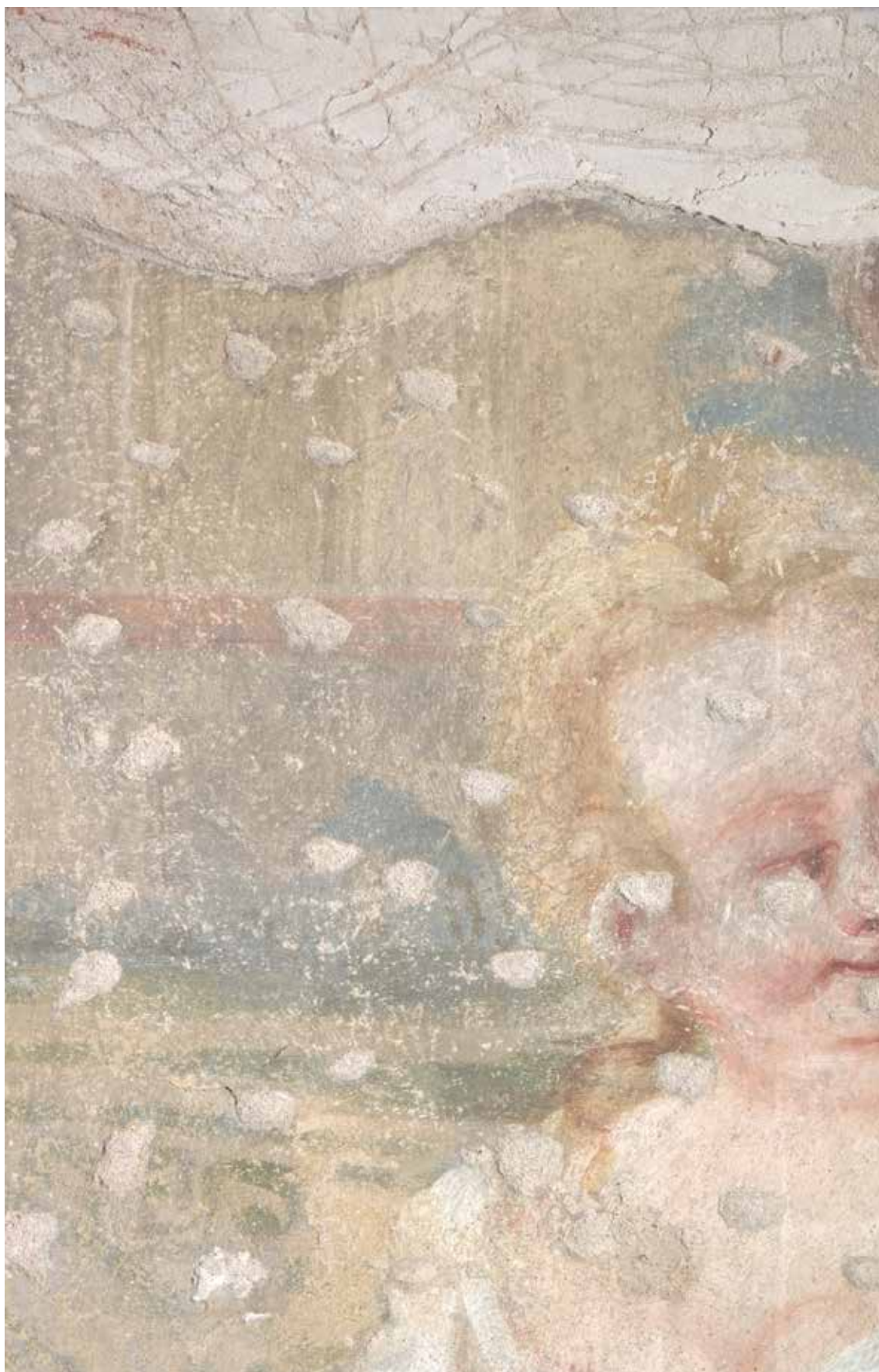

detail ve VIS

po konsolidaci s přelepeným okrajem malby a podtmelením - přichystané k provrtání a protažení elektrického kabelu pod originální vrstvou malby roh po pravé straně

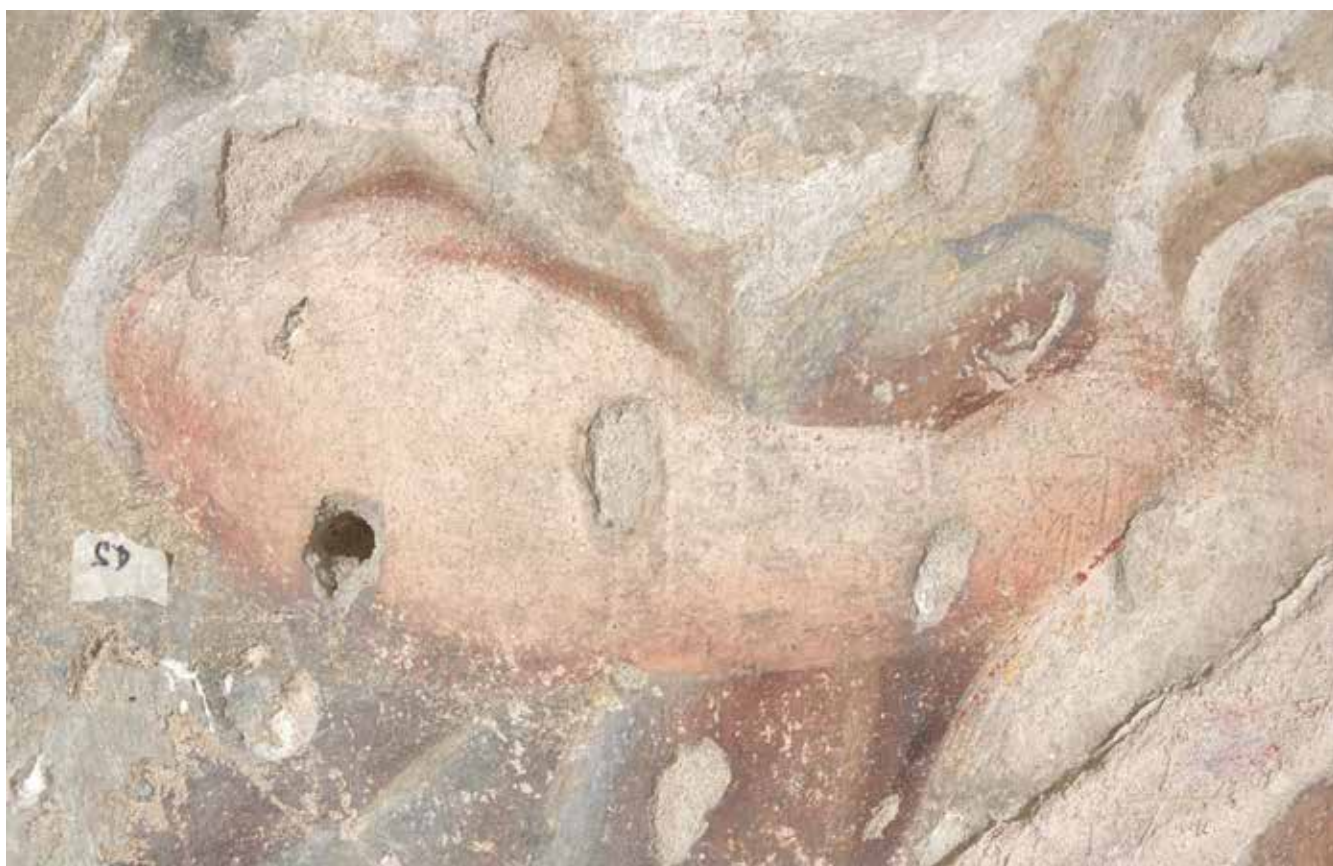
detail ve VIS
čištění

detail ve VIS
čištění

detail ve VIS
čištění

detail ve VIS
čištění

detail ve VIS
čištění

detail ve VIS
čištění

detail ve VIS
navracená část

detail ve VIS
čištění

detail ve VIS
čištění

detail ve VIS
čištění
tělo a pera páva

detail ve VIS
čištění
tělo a pera páva

detail ve VIS
čištění
hlava páva a služebná

detail ve VIS
čištění

detail ve VIS
čištění
děkor

detail ve VIS

čištění - zkoušky během opakované konsolidace barevné vrstvy, suché čištění jak je viditelné, dekor stále pouštěl barvu a byl citlivý, proto byl opakovaně konsolidován roztokem 1% Sebosilem S
děkor

celek ve VIS
vytmelení a čištění s konsolidací

detail ve VIS
tmelení
nebe

detail ve VIS
tmelení
nebe

detail ve VIS
tmelení
nebe

detail ve VIS
tmelení
nebe

detail ve VIS
tmelení

detail ve VISR
tmelení

detail ve VIS
tmelení

detail ve VISR
tmelení

detail ve VIS
tmelení

detail ve VIS
navracená část

detail ve VIS
tmelení

detail ve VISR
tmelení

detail ve VISR
tmelení

detail ve VIS a VISR
tmelení

detail ve VIS a VISR
tmelení

detail ve VIS a VISR
tmelení

detail ve VIS
tmelení

detail ve VIS
tmelení

detail ve VIS a VISR
tmelení
šat Batšeby

detail ve VIS
tmelení

detail ve VISR
tmelení

detail ve VIS
tmelení

detail ve VIS a VISR
tmelení
pera páva

detail ve VIS
tmelení

detail ve VIS
tmelení
hlava a tělo páva

detail ve VIS
tmelení

detail ve VIS
tmelení
pařez

detail ve VIS
tmelení
dekor

detail ve VIS
tmelení
děkor

detail ve VIS
tmelení
dekor

celek ve VIS
podložení vytmelených částí barevnou retuší

detail ve VIS
podložení retuší
nebe

detail ve VIS
podložení retuší

detail ve VIS
podložení retuší

detail ve VIS
podložení retuší

detail ve VIS
podložení retuší

detail ve VIS
podložení retuší

detail ve VIS
podložení retuší

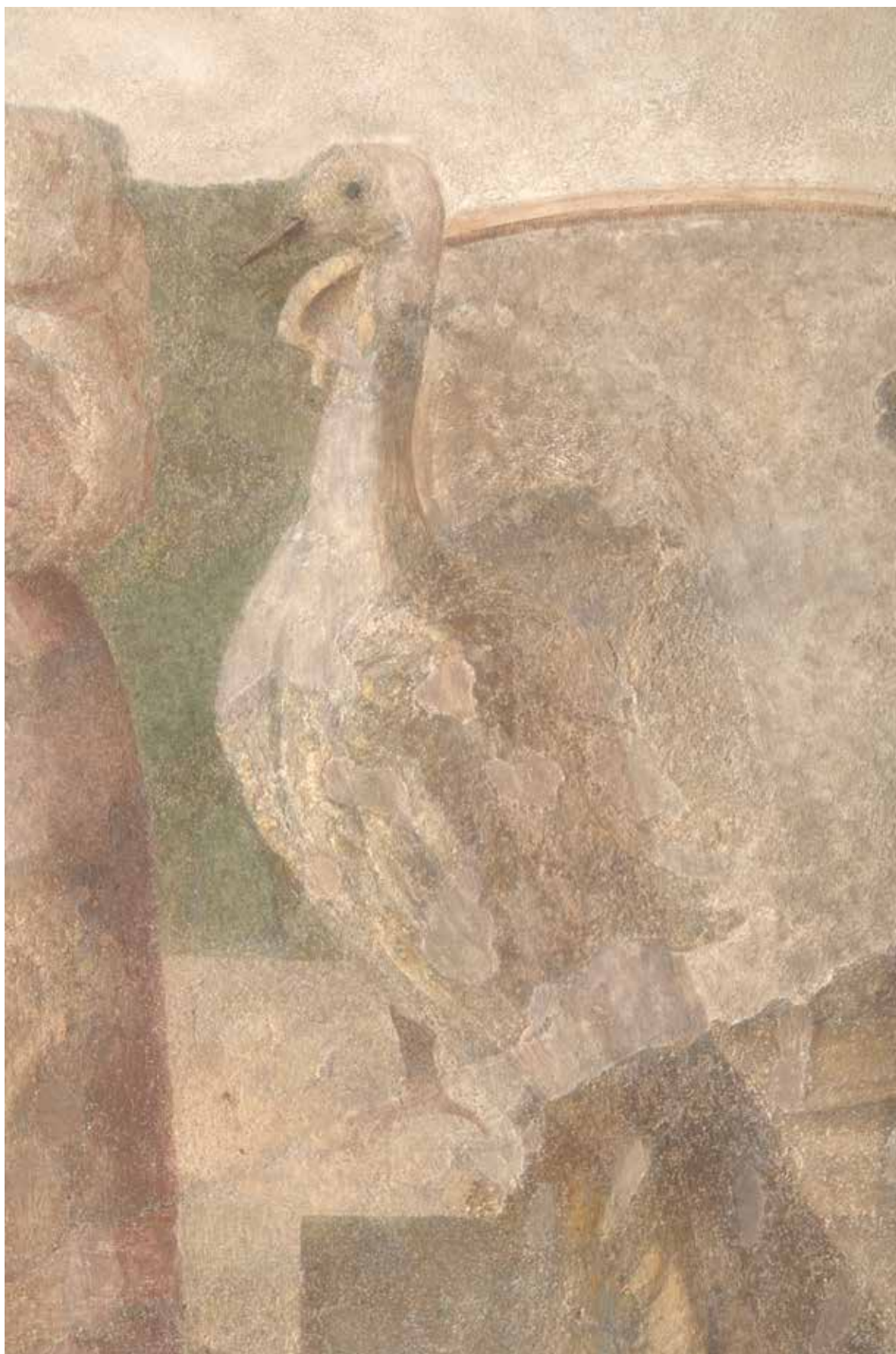
detail ve VIS
podložení retuší

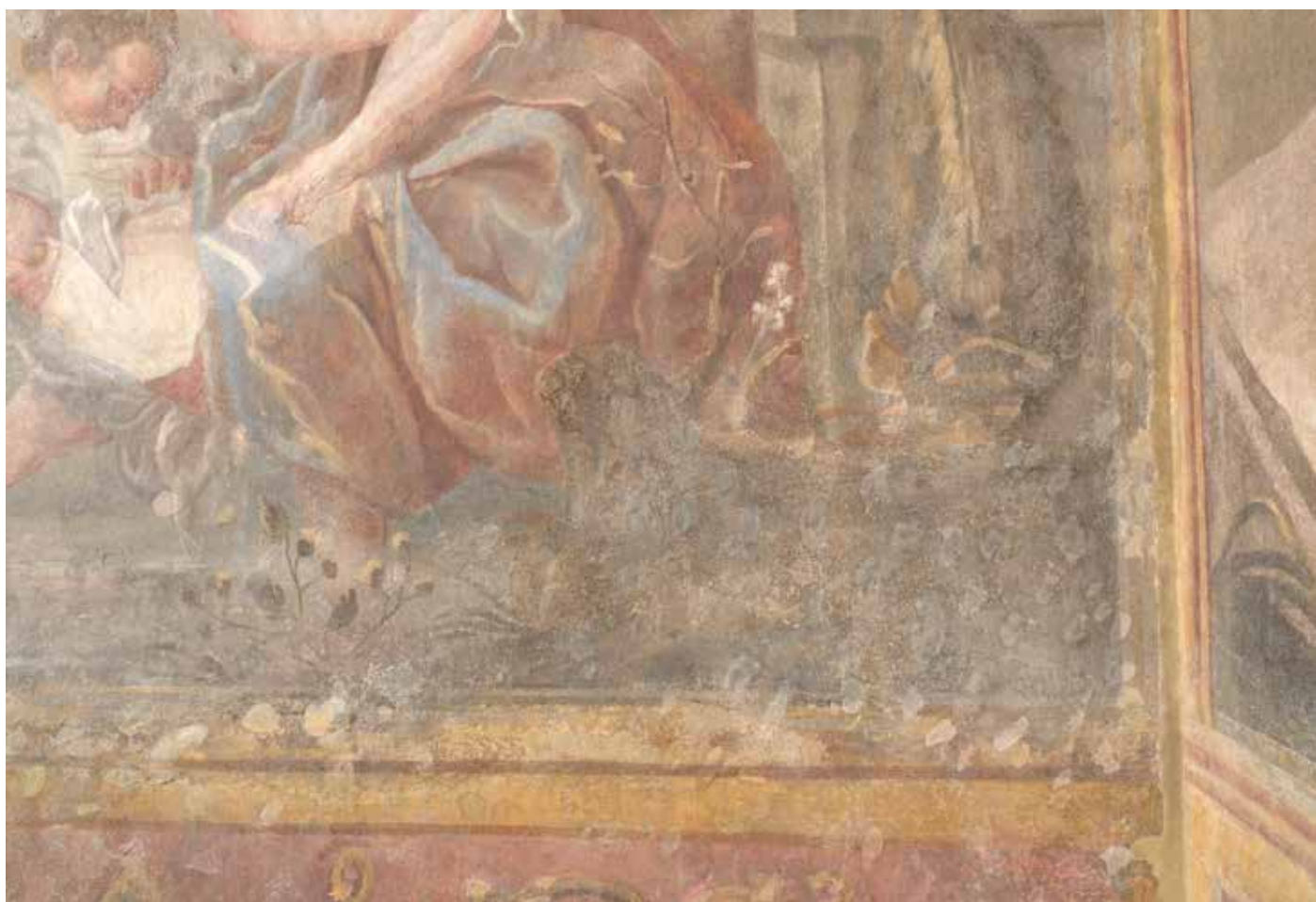
detail ve VIS
podložení retuší

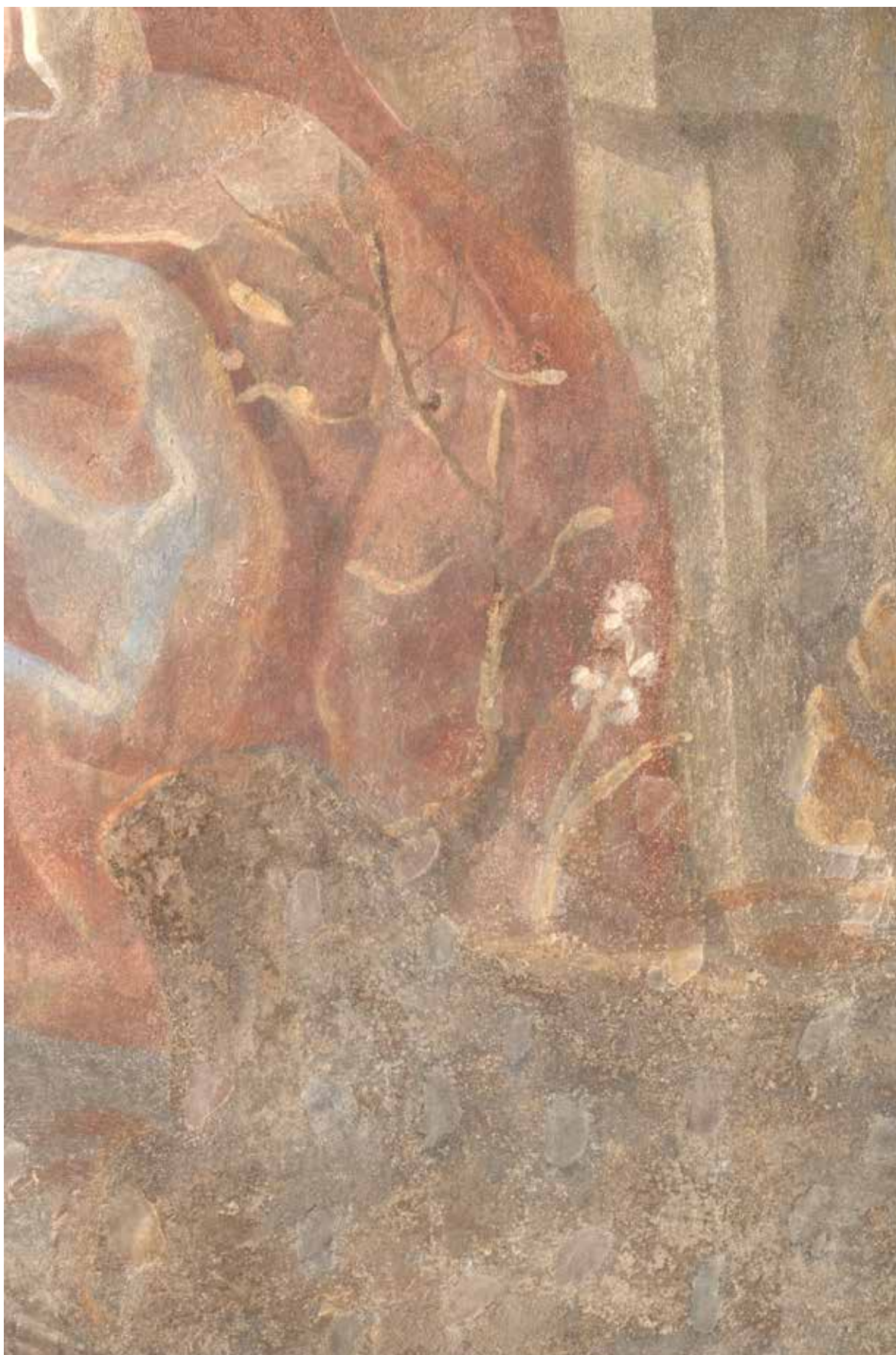
detail ve VIS
podložení retuší

detail ve VIS
podložení retuší

detail ve VIS
podložení retuší

detail ve VIS
podložení retuší

detail ve VIS
podložení retuší

detail ve VIS
podložení retuší
spodní pás u dekoru

detail ve VIS
podložení retuší
dekor

celek ve VIS
po závěrečné retuši

celek ve VIS
srovnání během restaurování a po závěrečné retuši

